

Б.М. Тыныбеков

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШИПАЛЫ ӨСІМДІКТЕРІНІҢ ОНТОМОРФОГЕНЕЗИ

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Б.М. Тыныбеков

ҚАЗАҚСТАННЫҢ
ШИПАЛЫ ӨСІМДІКТЕРІНІҢ
ОНТОМОРФОГЕНЕЗИ

Монография

Алматы
«Қазақ университеті»
2023

ӘОЖ 615.322(035.3)

КБЖ 52.82

Т 91

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің Ғылыми кеңесі шешімімен ұсынылған
(№8 хаттама 29 наурыз 2023 жыл)*

Пікір жазғандар:

биология ғылымдарының докторы,
қауымдастырылған профессор **Д.К. Айдарбаева**
биология ғылымдарының докторы,
профессор **М.Н. Мухитдинов**

Тыныбеков Б.М.

Т 91 Қазақстанның шипалы өсімдіктерінің онтоморфогенезі:
монография / Б.М. Тыныбеков. – Алматы: Қазақ универ-
ситеті, 2023. – 192 б.

ISBN 978-601-04-6185-7

Монографияда Қазақстанда өсетін шипалы өсімдіктердің биологиялық белсенді заттары жер асты мүшелерінде жинақталатын, отандық, шетелдік ресми және халық медицинасында кеңінен қолданылатын түрлерінің онтогенезіндегі вегетативтік мүшелерінің морфо-анатомиялық құрылысы талданады. Құндылығы жоғары дәрілік өсімдіктерге әдебиеттік деректер берілген.

Қазақстанның перспективті дәрілік өсімдіктерінің онтоморфогенезі тақырыбында берілген монография «Геоботаника», «Биология», «Биотехнология», «Биомедицина», «Генетика» мамандықтарын дайындайтын оқытушы профессор құрамына және білім алушы студенттерге, магистранттарға, PhD докторанттарға арналған.

ӘОЖ 615.322(035.3)

КБЖ 52.82

ISBN 978-601-04-6185-7

© Тыныбеков Б.М., 2023

Мазмұны

Кіріспе.....	3
1-бөлім. ДӘРІЛІК ӨСІМДІК ТҮРЛЕРІНІҢ БИОМОРФОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	9
1.1. Дәрілік өсімдік онтоморфогенезінің зерттелуі.....	9
1.2 Кәдімгі бақбақ (<i>Taraxacum officinale</i> Wigg.) өсімдігінің емдік және фитохимиялық сипаттамасы	25
1.3. Түркістан мауыны (<i>Valeriana turkestanica</i> Sumn.) өсімдігінің емдік және фитохимиялық сипаттамасы	27
1.4. Орта патриния (<i>Patrinia intermedia</i> (Horn.) Roen. et Schult өсімдігінің емдік және фитохимиялық сипаттамасы	30
1.5. Сыртдән итжүзім (<i>Bryonia alba</i> L.) өсімдігінің емдік және фитохимиялық сипаттамасы.....	34
1.6. Егістік пастернак (<i>Pastinaca sativa</i> L.) өсімдігінің емдік және фитохимиялық сипаттамасы	37
2-бөлім. ЗЕРТТЕЛГЕН АУДАННЫҢ ФИЗИКА-ГЕОГРАФИЯЛЫҚ СИПАТЫ	40
3-бөлім. ЗЕРТТЕЛГЕН ӨСІМДІК ТҮРЛЕРІНІҢ ТҰҚЫМДАРЫ МЕН ВЕГЕТАТИВТІК МҮШЕЛЕРІНІҢ МОРФО-АНАТОМИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ.....	51